

SOCIALE BESCHERMING IN BELGIË

ESSOBS DATA 2020

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

.be

Vanaf maart 2020 heeft de wereldwijde epidemiologische crisis (de COVID-19-pandemie) een ongekende schok teweeggebracht in de sociaal-economische systemen. Overheden hebben daarop gereageerd met een pakket aan maatregelen om de gevolgen ervan voor de bevolking te beperken. De steunmaatregelen die door de federale regering en de gefedereerde entiteiten werden genomen om de crisis te trotseren, benadrukten de belangrijke rol van de verzorgingsstaat.

Dit heeft echter geleid tot een opwaartse druk op de behoefte aan sociale bescherming en de overheidsuitgaven.

In deze nieuwe editie van de brochure over de Belgische en Europese sociale bescherming zal de COVID-19-crisis enkel voor België worden besproken.

In het eerste gedeelte van de brochure presenteren wij de statistische gegevens van ESSOBS voor België voor het jaar 2020 en de geraamde gegevens voor het jaar 2021, die zijn opgesteld in het kader van een nieuwe Eurostat-oefening genaamd *“Early estimates”*.

De Belgische uitgaven voor sociale bescherming zijn in 2020 sterk gestegen. De gezondheids crisis had een sterke invloed op de uitgaven voor 2020 voor verschillende uitkeringen. Zo wordt deze groei vooral waargenomen bij de functies *“Werkloosheid”*, *“Ouderdom”*, *“Ziekte/Geneeskundige verzorging”* en *“Sociale uitsluiting”*.

De stijging van de uitgaven voor de functies Werkloosheid en Sociale uitsluiting is voornamelijk het gevolg van de maatregelen die de regeringen hebben genomen om de crisis rond het coronavirus aan te pakken. De groei van de functies Ouderdom en Ziekte/Geneeskundige verzorging is moeilijker te verklaren. Enerzijds zijn er als

gevolg van de COVID-19-crisis extra uitgaven, anderzijds is deze stijging ook deels toe te schrijven aan de vergrijzing van de bevolking, die in voorgaande jaren een grote rol heeft gespeeld bij de extra uitgaven voor deze functies.

Ook de ontvangsten van de sociale bescherming in België zijn in 2020 sterk gestegen. Het grootste deel van deze stijging komt voort uit groei van de overheidsbijdragen. Deze stijging wordt verklaard door het feit dat de regeringen extra middelen ter beschikking hebben gesteld om de bevolking tijdens de COVID-19-crisis te ondersteunen.

Hoewel het jaar 2020 het begin van de COVID-19-pandemie kenmerkte, met een grote druk op het socialezekerheidsstelsel, speelde de geleidelijke afname van de gevolgen van de gezondheids crisis een belangrijke rol bij de daling van enkele sociale uitkeringen in 2021.

Volgens de *“Early-Estimates”* zullen de uitgaven voor de werkloosheidsfunctie in 2021 met 21,65% dalen ten opzichte van 2020. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan de daling van het aantal begunstigden van tijdelijke werkloosheid die tijdens de gezondheids crisis werden toegekend en aan een daling van de uitgaven in verband met het crisisonderbrengingsrecht. De uitgaven voor de functie Sociale uitsluiting zullen ten opzichte van 2020 met 10,66% dalen.

De uitgaven voor de functie Ziekte/Geneeskundige verzorging zullen ten opzichte van 2020 met 8,97% stijgen. Dit kan dan weer gedeeltelijk worden verklaard door de terugbetaling van specifieke uitkeringen in het kader van de gezondheids crisis en waarschijnlijk ook het hernemen van zorgactiviteiten naar ietwat meer *‘normale’* niveaus, na de lockdowns en zorguitstel in 2020. De uitgaven voor de functie Ouderen stijgen met 3,12% ten opzichte van 2020, voornamelijk als gevolg van de blijvende toename van het aantal gepensioneerden.

In het tweede deel vergelijken we de gegevens voor 2019 van ons land met die van de andere EU-lidstaten. Dit zijn de meest recente gegevens die Eurostat op het moment van schrijven heeft gepubliceerd. Sommige gegevens voor bepaalde landen zijn nog voorlopig en andere zijn ramingen.

De COVID-19-crisis wordt in dit deel niet besproken omdat het alleen gegevens voor het jaar 2019 betreft, vóór de gezondheids crisis.

Gelet op het voorgaande is het echter belangrijk te beschikken over informatie-systemen die ons in staat stellen de gevolgen van deze crisis en de gevolgen ervan voor andere Europese landen te begrijpen. Het door Eurostat ontwikkelde statistische systeem ESSOBS is zo'n systeem.

In de volgende editie van de brochure zullen we de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de andere lidstaten van de Europese Unie kunnen waarnemen.

Er dient te worden opgemerkt dat de voor deze publicatie in aanmerking genomen gegevens dateren van oktober 2022. Met recentere gegevens is geen rekening gehouden.

Deze brochure is bedoeld als een beknopte bron van Belgische en Europese cijfers over sociale bescherming voor het grote publiek, cijfers die de FOD Sociale Zekerheid bij zijn verschillende partners verzamelt om aan zijn internationale rapporteringsverplichtingen te voldoen.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van deze brochure.

VOORWOORD

Peter Samyn
Voorzitter
FOD Sociale Zekerheid

INHOUD

Voorwoord	4
Inhoudsopgave	6
1. Socialebeschermingsgegevens van België voor 2020	8
A) Inkomsten voor sociale bescherming	8
B) Uitgaven voor sociale bescherming	10
C) Sociale prestaties per risico	11
D) Types sociale prestaties	13
E) De statistische gegevens van ESSOBS voor het jaar 2021 "EARLY-ESTIMATES"	15
2. Vergelijking met de andere EU-lidstaten	16
A) De inkomsten voor sociale bescherming in de Europese Unie	16
B) De uitgaven voor sociale bescherming in de Europese Unie	19
C) De sociale prestaties per risico in de Europese Unie	21
Afkortingen	26
Lijst van de tabellen	27
Lijst van de figuren	27
Bibliografie	27
Websites	27

INNOVATION

1. Socialebeschermingsgegevens van België voor 2020

Het bruto binnenlands product (bbp) bedroeg in 2020 voor België 459.826,3 miljoen euro (Eurostat-gegevens bijgewerkt op 20/10/2022).

Terwijl de voorbije jaren het bbp vrij stabiel groeide, kende deze in 2020 een sterke daling ten opzichte van 2019. De groei van de Belgische en internationale economie vertraagde in 2020 door het coronavirus en de onzekere horizon.

Voor het jaar 2020 werden gegevens voor een aantal regimes ons niet aangeleverd. Wij hebben geen raming gemaakt (zij vertegenwoordigen echter slechts een zeer klein deel van de totale gegevens).

A) Inkomsten voor sociale bescherming

Tabel 1: Bedragen van de Belgische inkomsten voor sociale bescherming in 2020

	in miljoen euro	In % van het BBP	In % van het TSI ¹
Bijdragen werkgevers	54.185,00	11,78	35,56
Bijdragen beschermde personen	28.043,26	6,10	18,40
Overheidsbijdragen	67.004,13	14,57	43,97
Andere inkomsten	3.152,92	0,69	2,07
Totale inkomsten	152.385,31	33,14	100,00

Bron: FOD Sociale Zekerheid

Tabel 1 toont dat in 2020 de overheidsbijdragen met 43,97% het grootste deel van de inkomsten voor sociale bescherming vertegenwoordigden. De overheidsbijdragen zijn in 2020 sterk gestegen door het optreden van diverse regeringen om de gevolgen van de coronacrisis voor de sociale bescherming aan te pakken.

Voor het eerst zijn de werkgeversbijdragen dit jaar niet gestegen, maar zeer licht gedaald. Deze daling wordt met name verklaard door de daling van de loonkosten als gevolg van de vermindering van de bedrijfsactiviteit tijdens de periode van de gezondheids crisis.

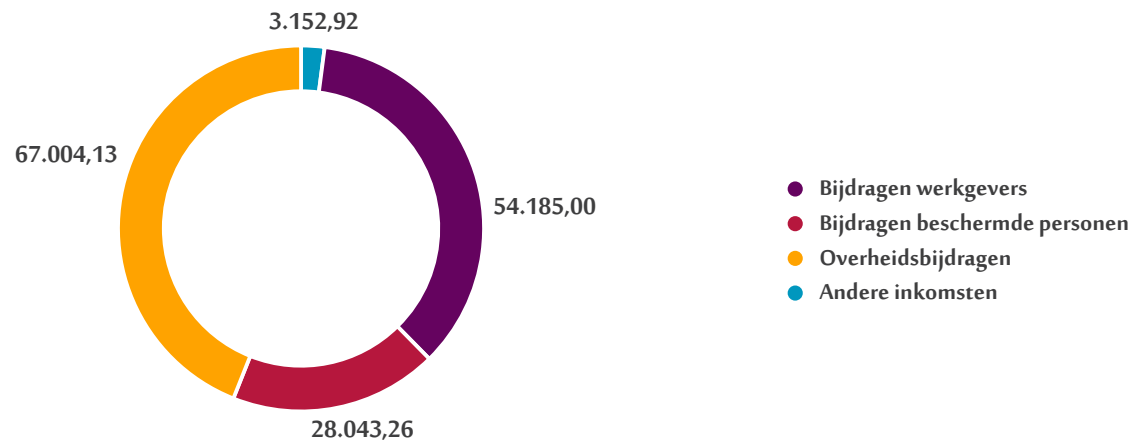
¹ TSI: Totaal SocialebeschermingsInkomsten

De werkgeversbijdragen en de bijdragen van de beschermde personen zijn samen goed voor 53,96% van de financiering van de sociale bescherming in België (35,56% voor de werkgevers en 18,40% voor de beschermde personen).

Andere inkomsten vertegenwoordigen 2,07% van de inkomsten uit sociale bescherming.

Figuur 1: Verdeling van de socialebeschermingsinkomsten in 2019 (in miljoen euro)

Bron: FOD Sociale Zekerheid

B) Uitgaven voor sociale bescherming

Tabel 2: Sociale uitgaven van België in 2020

	In miljoen euro	In % van het BBP	In % van het TSU ²
Sociale prestaties	143.612,26	31,23	95,58
Werkingsuitgaven	5.202,78	1,13	3,46
Andere uitgaven	1.432,25	0,31	0,95
Totale uitgaven	150.247,29	32,67	100,00

Bron: FOD Sociale Zekerheid

Tabel 2 toont ons dat de sociale prestaties het grootste aandeel vertegenwoordigen in de uitgaven voor sociale bescherming. In 2020 vertegenwoordigden ze 95,58% van de sociale uitgaven. De werkingsuitgaven en andere uitgaven vertegenwoordigden respectievelijk 3,46% en 0,95% van het totaal van de uitgaven. De verhouding tussen de verschillende uitgavetypes is in 2020 relatief stabiel gebleven ten opzichte van de vorige jaren.

In 2020 besteedde België 31,23% van zijn bbp aan sociale bescherming, wat een aanzienlijke stijging is ten opzichte van 2019 (in 2019 bedroegen de uitgaven 28,76% van het bbp). De stijging is voornamelijk te verklaren door de gevolgen van de gezondheids crisis voor de sociaal-economische stelsels. Enerzijds stegen de uitgaven, maar anderzijds daalde het bbp, wat dus ook een gedeeltelijk 'noemereffect' creëert.

² TSU: Totale Sociale Uitgaven

C) Sociale prestaties per risico

Tabel 3: Bedragen van de sociale prestaties per risico in 2020

Risico's	In miljoen euro	In % van het BBP	In % van het TSP ³
Ziekte	38.144,86	8,30	26,56
Invaliditeit	12.651,33	2,75	8,81
Ouderdom	55.999,93	12,18	38,99
Overleving	7.944,29	1,73	5,53
Gezin	10.565,32	2,30	7,36
Werkloosheid	12.796,12	2,78	8,91
Huisvesting	1.076,64	0,23	0,75
Sociale uitsluiting	4.433,77	0,96	3,09
Totaal	143.612,26	31,23	100,00

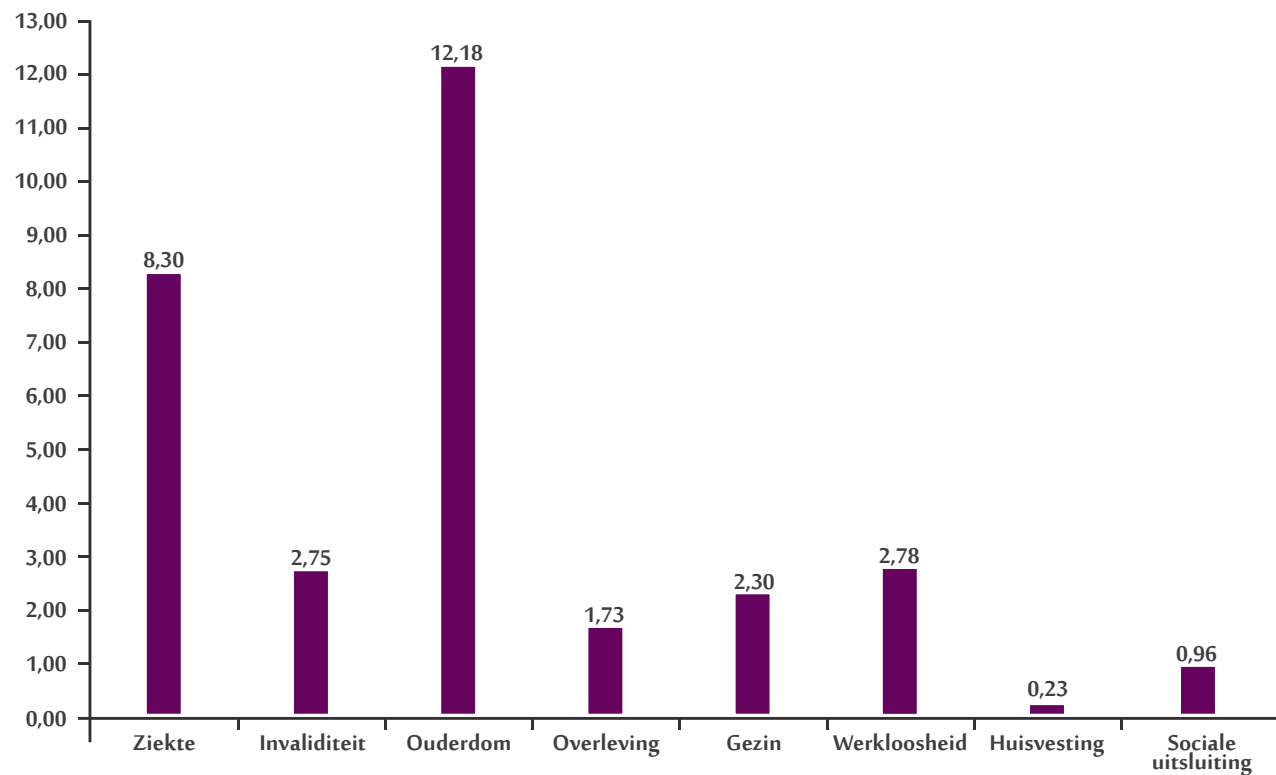
Bron: FOD Sociale Zekerheid

Tabel 3 toont het belang van de functies Ouderdom en Ziekte/Geneeskundige verzorging voor de sociale bescherming. Deze prestaties vertegenwoordigen respectievelijk 38,99% en 26,56% van de uitgaven voor sociale prestaties.

Voor bijna alle functies (behalve Huisvesting en Overleving) zijn de uitgaven in 2020 gestegen. Het aandeel van de werkloosheidsfunctie en het aandeel van de functie Sociale uitsluiting in de totale sociale uitkering is als enige toegenomen. Voor de werkloosheidsfunctie steeg het aandeel van de totale sociale uitkeringen van 5,48% tot 8,91%. Deze stijging is het gevolg van de maatregelen die de regering heeft genomen om de COVID-19-crisis aan te pakken. Het betreft voornamelijk de maatregel "tijdelijke werkloosheid wegens overmacht COVID-19" voor werknemers en de maatregel "tijdelijk crisisoverbruggingsrecht" voor zelfstandigen.

Voor de functie Sociale uitsluiting steeg het percentage van de totale uitkeringen van 2,60% tot 3,09%. Dit valt te verklaren door de verhoging van het leefloon en door het besluit van de federale regering om tijdens de gezondheids crisis een maandelijks coronapremie aan bijstandsgerechtigden uit te keren.

³ TSP: Totale Sociale Prestaties

Figuur 2: Sociale risico's in percentage van het bbp in 2019

Bron: FOD Sociale Zekerheid

Figuur 2 geeft de acht sociale risico's (functies) volgens de methodologie van ESSOBS weer, in percentages van het bbp. De functies Huisvesting en Sociale uitsluiting kennen de laagste percentages, respectievelijk 0,23% en 0,96% van het bbp. De functies Ouderdom en Ziekte/Geneeskundige verzorging vertegenwoordigen de hoogste percentages, respectievelijk 12,18% en 8,30% van het bbp. Op de derde plaats komt de werkloosheidsfunctie, die sterk is toegenomen als gevolg van de coronacrisis.

Deze percentages moeten ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien het bbp in 2020 is gedaald ten gevolge van de vertraging van de economische groei door de gezondheids crisis.

D) Types sociale prestaties

Ter herinnering: de ESSOBS-methodologie maakt een onderscheid tussen twee types sociale prestaties: prestaties in geld en prestaties in natura.

- **Een contante prestatie** is een prestatie die wordt uitbetaald in geld en waarvoor geen bewijs van de daadwerkelijke uitgaven van de gerechtigde wordt vereist. Het gaat bv. om ziekte-uitkeringen, uitbetaling van ouderdomspensioenen, ...
- **Prestaties in natura** zijn prestaties die worden toegekend in de vorm van goederen of diensten. De terugbetalingen van onze verzekering voor geneeskundige verzorging worden dus beschouwd als prestaties in natura. Prestaties in natura zijn bv. hulp bij de dagelijkse levensverrichtingen van ouderen, huisvestingshulp, ...

Tabel 4: Contante prestaties en in natura in 2020

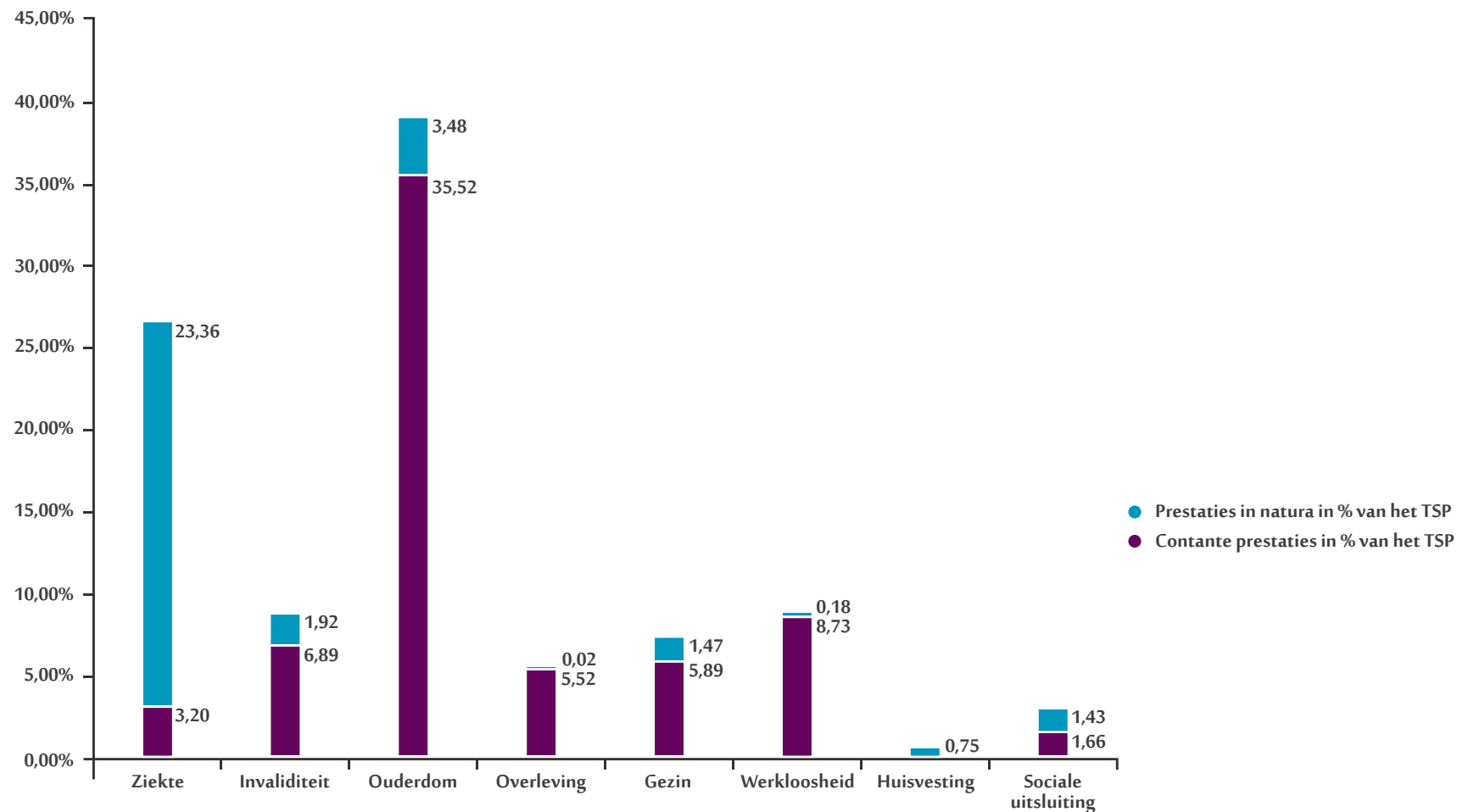
Risico's	Contante prestaties (in miljoen euro)	Contante prestaties (in % van het TPS)	Prestaties in natura (in miljoen euro)	Prestaties in natura (in % van het TSP)
Ziekte	4.593,74	3,20	33.551,12	23,36
Invaliditeit	9.900,10	6,89	2.751,24	1,92
Ouderdom	51.004,97	35,52	4.994,95	3,48
Overleving	7.922,32	5,52	21,97	0,02
Gezin	8.456,63	5,89	2.108,69	1,47
Werkloosheid	12.533,21	8,73	262,91	0,18
Huisvesting		0,00	1.076,64	0,75
Sociale uitsluiting	2.386,82	1,66	2.046,95	1,43
Totaal	96.797,79	67,40	46.814,47	32,60

Bron: FOD Sociale Zekerheid

In België worden de sociale prestaties hoofdzakelijk beschouwd als uit contante prestaties. In 2020 vertegenwoordigden deze prestaties 67,40% van alle prestaties inzake sociale bescherming (35,52% voor de ouderdomspensioenen, 6,89% voor de invaliditeit, 8,73% voor werkloosheid en 16,26% voor de andere contante prestaties). De prestaties in natura vertegenwoordigden 32,60% van het totaal van de sociale prestaties (23,36% voor de functie Ziekte/Geneeskundige verzorging en 9,24% voor de andere prestaties in natura). De verhouding tussen contante prestaties en prestaties in natura blijft ondanks de coronacrisis vrij stabiel.

Figuur 3: Aandeel van de contante prestaties en in natura (in % van het totaal van de prestaties) in 2020

Bron: FOD Sociale Zekerheid

E) De statistische gegevens van ESSOBS voor het jaar 2021 « EARLY - ESTIMATES »

Onlangs hebben sommige lidstaten in het kader van het rapportageproces voor ESSOBS-statistieken een zogenaamde “*Early-estimates*” uitgevoerd. Dit houdt in dat de lidstaten, waaronder België en Nederland, Eurostat op vrijwillige basis de eerste ramingen (of voorlopige ramingen) van gegevens over de uitgaven voor sociale bescherming naar functie verstrekken. Deze gegevens worden op geaggregeerd niveau verstrekt. Het betreft enkel sociale uitkeringen op totaal niveau voor elke functie. Zij bevatten derhalve niet dezelfde mate van detail als die van het verplichte ESSOBS-kernstelsel.

Hoewel deze eerste ramingen op geaggregeerd niveau worden verstrekt, hebben zij het voordeel dat zij bijna een jaar eerder beschikbaar zijn dan de reguliere gegevens en een eerste indicatie geven van de ontwikkeling van de uitgaven voor sociale bescherming.

Tabel 5: Sociale prestaties van 2016 tot 2021 (in miljoen euro)

Risico's	2016	2017	2018	2019	2020	Early-estimates 2021	Variatie 2021 -2020
Ziekte	31.738,18	32.558,00	33.955,71	35.710,57	38.144,86	41.565,73	8,97%
Invaliditeit	10.265,74	10.501,93	11.262,45	12.124,13	12.651,33	13.308,75	5,20%
Ouderdom	45.773,92	48.559,12	50.807,07	52.831,85	55.999,93	57.749,08	3,12%
Overleving	7.835,46	7.857,81	7.914,09	8.433,62	7.944,29	8.010,75	0,84%
Gezin	8.936,61	9.178,43	9.388,55	10.028,00	10.565,32	10.878,98	2,97%
Werkloosheid	10.792,35	8.394,93	8.159,60	7.259,38	12.796,12	10.026,00	-21,65%
Huisvesting	1.007,74	1.099,16	1.053,90	1.125,54	1.076,64	1.104,53	2,59%
Sociale uitsluiting	2.947,87	3.074,21	3.329,14	3.392,34	4.433,77	3.960,94	-10,66%
Totaal	119.297,87	121.223,59	125.870,51	130.905,43	143.612,26	146.604,75	2,08%

Bron: FOD Sociale Zekerheid

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de sociale uitkeringen volgens de ramingen in 2021 met 2,08% zouden stijgen ten opzichte van 2020.

Hoewel het jaar 2020 het begin van de COVID-19-pandemie kenmerkte, met een sterke druk op het socialezekerheidsstelsel, speelde de geleidelijke beëindiging van de gezondheids crisis een belangrijke rol bij de daling van enkele sociale uitkeringen in 2021.

Volgens de ramingen zullen de uitgaven voor de werkloosheidsfunctie dus met 21,65% dalen ten opzichte van 2020. Deze daling is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de daling van het aantal begunstigen van tijdelijke werkloosheid die tijdens de gezondheids crisis werden toegekend en aan een daling van de uitgaven in verband met het crisisoverbruggingsrecht. De uitgaven voor de functie Sociale uitsluiting zullen ten opzichte van 2020 met 10,66% dalen.

De uitgaven voor de functie Ziekte/Geneeskundige verzorging zouden ten opzichte van 2020 met 8,97% stijgen. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de terugbetaling van specifieke uitkeringen in verband met de gezondheids crisis. De uitgaven voor de functie Ouderen zullen naar verwachting met 3,12% stijgen ten opzichte van 2020, voornamelijk als gevolg van de toename van het aantal gepensioneerden.

2. Vergelijking met de andere EU-lidstaten

In dit hoofdstuk stellen we de cijfers voor die door de lidstaten aan Eurostat zijn bezorgd. Deze cijfers betreffen het jaar 2019. Deze cijfers zijn voor het jaar 2019, vóór de gezondheids crisis. Daarom zal de COVID-19-crisis dit jaar niet in dit deel van de brochure worden besproken. In de volgende editie van de brochure zullen we kunnen kijken naar de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de andere EU-lidstaten. Dit zal ons in staat stellen het effect van deze crisis en de gevolgen ervan voor andere Europese landen te begrijpen.

Voor België hebben we de meest recente beschikbare cijfers gebruikt. En voor de andere landen hebben we de recentst gepubliceerde cijfers door Eurostat gebruikt op het moment van de opmaak van deze brochure (gegevens ontleend aan de Eurostat-databank op 21 oktober 2022).

Het gaat om brutocijfers, wat betekent dat ze geen rekening houden met enige aftrek van belastingen of andere verplichte inhoudingen die door de rechthebbenden zijn verschuldigd. De gebruikers van de gegevens dienen er dan ook voor gewaarschuwd te worden dat het gebruik van brutogegevens kan leiden tot verschillende interpretaties van analyseresultaten. Socialebeschermingsprestaties kunnen in talrijke vormen aan de gerechtigden worden aangeboden. In het kader van ESSOBS worden enkel de volgende categorieën van prestaties in aanmerking genomen:

- contante betalingen aan beschermde personen;
- terugbetalingen van de door de beschermde personen gemaakte uitgaven;
- rechtstreeks aan de beschermde personen geleverde goederen en diensten.

Het gaat dus om rechtstreekse voordelen, in die zin dat ze een rechtstreekse verhoging van het beschikbare inkomen van de gerechtigden tot gevolg hebben.

A) De inkomsten voor sociale bescherming in de Europese Unie

Met het oog op de leesbaarheid vermelden we niet de gegevens van alle landen waarvoor de statistieken inzake sociale bescherming beschikbaar zijn, maar beperken we ons tot een selectie daarvan. De selectie van de landen wijkt dit jaar licht af ten opzichte van vorige jaren. Aangezien het Verenigd Koninkrijk de EU heeft verlaten, worden deze gegevens niet langer door Eurostat gepubliceerd. Hierdoor hebben wij ervoor gekozen om het verenigd Koninkrijk in de tabellen te vervangen door Ierland. De uitstap van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie heeft ook als gevolg dat EU28 vanaf 2019 wordt vervangen door EU27 en EU15 volledig wegvalt. Vanwege de overgang van EU28 naar EU27 moeten vergelijkingen van het Europese gemiddelde voor 2019 voor EU27 met gegevens die in brochures van voorgaande jaren zijn gepubliceerd, met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

De volledige gegevens kunnen worden geraadpleegd op de website van [Eurostat](#).

Tabel 6: Inkomsten voor sociale bescherming per type in % van het bbp en in % van het totaal van de sociale inkomsten (TSI) in 2019

	Bijdragen werkgevers		Bijdragen beschermde personen		Overheidsbijdragen		Andere inkomsten		Totaal	
	In % van het BBP	In % van het TSI	In % van het BBP	In % van het TSI	In % van het BBP	In % van het TSI	In % van het BBP	In % van het TSI	In % van het BBP	In miljoen euro
EU27	10,40	35,62	6,36	21,80	11,45	39,22	0,98	3,36	29,19	4.091.426,37
BE	11,34	38,18	5,87	19,76	11,86	39,92	0,64	2,15	29,70	142.162,65
DK	4,02	11,67	2,85	8,28	27,21	79,05	0,34	0,99	34,42	106.539,96
DE	11,19	35,02	9,81	30,70	10,42	32,60	0,54	1,69	31,95	1.109.738,80
IE	3,96	26,83	1,93	13,09	8,55	57,86	0,33	2,22	14,77	52.688,54
ES	10,73	45,43	3,04	12,89	9,20	38,95	0,64	2,73	23,61	294.067,27
FR	12,93	37,97	5,68	16,68	14,45	42,44	0,99	2,91	34,06	830.202,61
IT	10,82	36,13	4,61	15,38	13,98	46,67	0,54	1,82	29,96	538.213,00
LU	6,38	26,94	5,94	25,07	10,54	44,51	0,82	3,48	23,67	14.765,95
NL	10,02	30,13	10,02	30,11	8,12	24,41	5,11	15,35	33,27	270.475,00
FI	9,46	30,63	4,44	14,37	15,21	49,23	1,78	5,77	30,90	74.122,58
SE	11,60	38,52	2,74	9,09	15,09	50,09	0,69	2,30	30,12	143.641,76

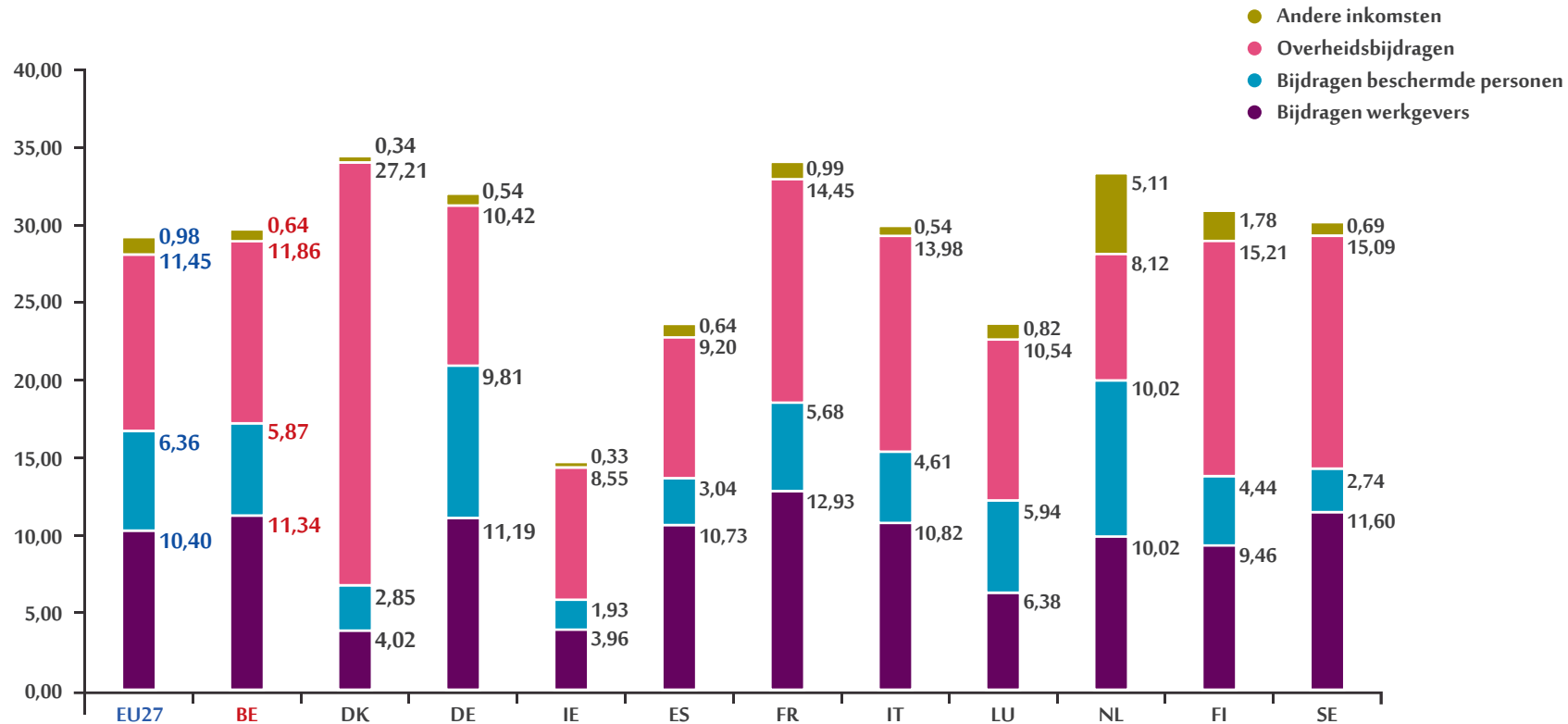
Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

In 2019 waren de sociale bijdragen de belangrijkste financieringsbron voor de sociale bescherming in de EU (57,42% van de totale inkomsten voor de EU27). In België liggen de door de werkgevers te betalen sociale premies boven het EU-gemiddelde: 38,18% van de totale sociale inkomsten voor België tegenover 35,62% van de totale sociale inkomsten voor de EU27. Wat de bijdragen van de beschermde personen betreft, liggen de cijfers van België onder het Europese gemiddelde (19,76% voor België tegenover 21,80% van de totale ontvangsten voor sociale bescherming voor de EU27). De Belgische overheidsbijdragen stijgen in 2019 boven het EU-gemiddelde (39,92% voor België tegenover 39,22% van de totale ontvangsten voor sociale bescherming voor de EU27). Vergeleken met de andere landen die niet in de tabel zijn opgenomen, hebben de nieuwe lidstaten (Tsjechië, Estland, Letland, Polen, Litouwen en Slowakije) ook hoge werkgeversbijdragen (>40% van de totale ontvangsten voor sociale bescherming).

Het spreekt voor zich dat de organisatie van de sociale bescherming in de verschillende landen van invloed zal zijn op de structuur van de inkomsten in deze landen. Zo zullen de overheidsbijdragen hoger zijn in landen met universele stelsels dan in landen met verzekeringsstelsels.

Figuur 4: Verdeling inkomsten voor sociale bescherming in % van het bbp in 2019 in EU

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

Figuur 4 toont ons dat het aandeel van de overheidsbijdragen en de werkgeversbijdragen het grootste deel van de inkomsten van de sociale bescherming uitmaakt. Deze figuur laat ons ook zien dat er twee types van financieringssystemen bestaan (systemen gebaseerd op het model van Bismarck en systemen gebaseerd op het Beveridge-model). De noordelijke landen Denemarken, Zweden, Finland en Ierland volgen het universele model (systeem waarin de overheidsbijdragen het belangrijkste zijn) en de andere landen volgen het verzekeringsmodel (systeem waarin de sociale bijdragen het belangrijkste zijn). Dit verschil is zeer uitgesproken als we België vergelijken met bijvoorbeeld Denemarken. Thans heeft geen enkel systeem echter nog de 'zuivere' kenmerken en groeien de twee systemen naar elkaar toe.

B) De uitgaven voor sociale bescherming in de Europese Unie

Tabel 7 toont de verdeling van de uitgaven voor sociale bescherming in miljoenen euro's en als percentage van het bbp, waardoor we kunnen zien welk deel van de nationale rijkdom is herverdeeld in sociale bescherming.

Het aandeel van de sociale uitkeringen bedraagt in de meeste EU-landen ongeveer 95% of meer van de totale sociale uitgaven.

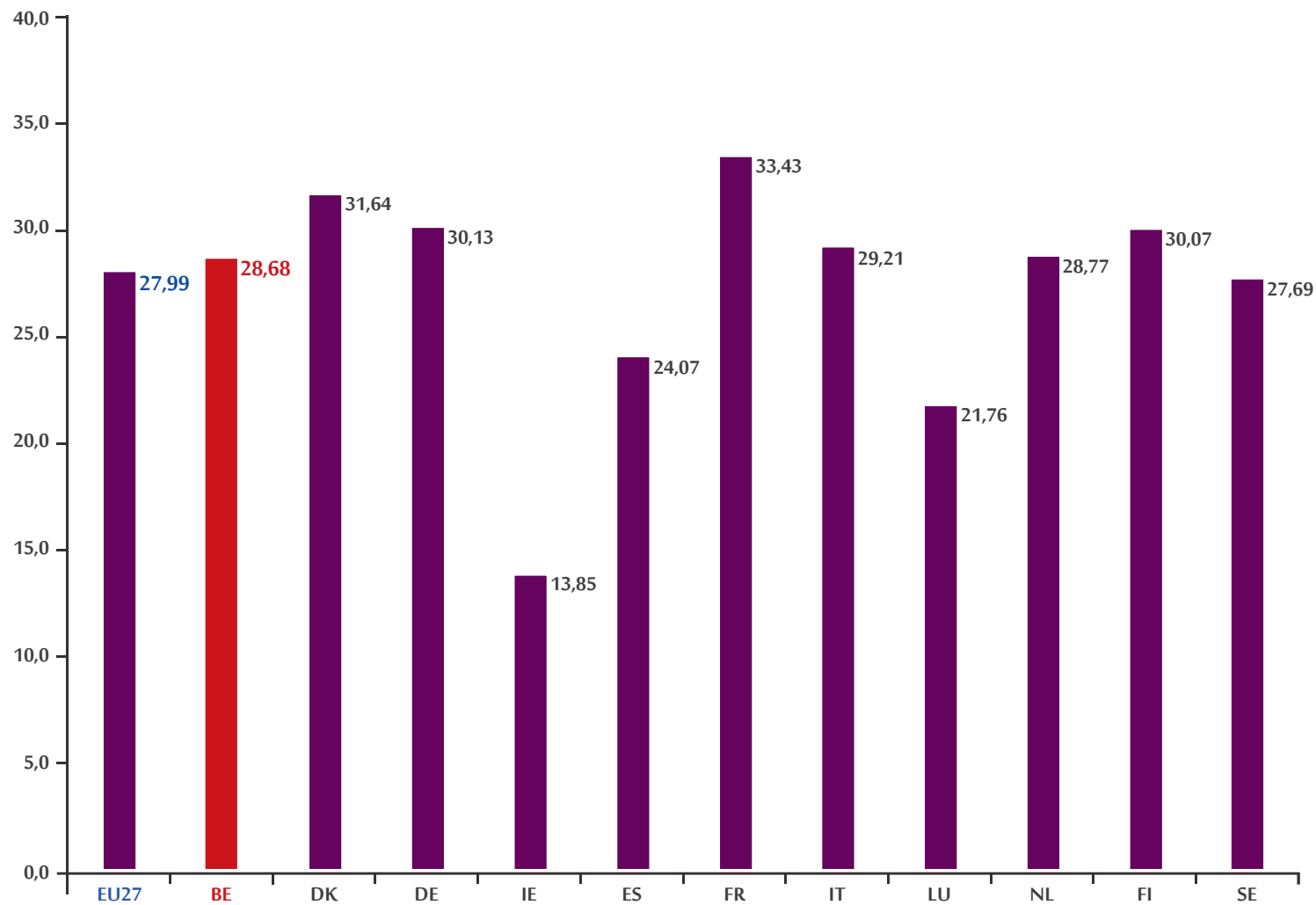
Tabel 7: Structuur van de uitgaven voor sociale bescherming en 2019

	Sociale prestaties		Werkingskosten		Anderekosten		Sociale uitgaven	
	In miljoen euro	In % van het BBP	In miljoen euro	In % van het BBP	In miljoen euro	In % van het BBP	In miljoen euro	In % van het BBP
EU27	3.763.235,69	26,84	119.998,79	0,86	40.508,61	0,29	3.923.743,09	27,99
BE	130.662,54	27,30	5.055,75	1,06	1.554,14	0,32	137.272,43	28,68
DK	93.902,96	30,34	4.028,91	1,30	0,00	0,00	97.931,87	31,64
DE	1.004.243,88	28,91	37.620,57	1,08	4.561,10	0,13	1.046.425,55	30,13
IE	47.434,79	13,30	1.980,69	0,56	0,00	0,00	49.415,49	13,85
ES	294.871,58	23,67	4.907,75	0,39	38,12	0,00	299.817,45	24,07
FR	761.386,48	31,23	29.790,16	1,22	23.750,31	0,97	814.926,95	33,43
IT	507.807,00	28,26	10.682,00	0,59	6.381,00	0,36	524.870,00	29,21
LU	13.342,19	21,39	181,44	0,29	49,63	0,08	13.573,26	21,76
NL	219.000,00	26,94	13.112,00	1,61	1.772,00	0,22	233.884,00	28,77
FI	70.913,39	29,56	1.203,50	0,50	0,00	0,00	72.116,90	30,07
SE	129.468,42	27,15	2.561,50	0,54	0,00	0,00	132.029,92	27,69

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

Figuur 5: Sociale uitgaven in % van het bbp in 2019

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

C) De sociale prestaties per risico in de Europese Unie

Om de gegevens van de verschillende landen beter te kunnen vergelijken, maken we gebruik van de bedragen uitgedrukt in percentage van het bbp. Dat laat toe om de sociale uitgaven proportioneel te vergelijken op basis van de nationale rijkdom.

Tabel 8: Sociale prestaties in percentage van het bbp in 2019

	Ziekte/Geneeskundige verzorging	Invaliditeit	Ouderdom	Overleving	Gezin / Kinderen	Werkloosheid	Huisvesting	Sociale uitsluiting
EU27	7,93	2,05	10,81	1,62	2,25	1,21	0,36	0,62
BE	7,46	2,53	11,04	1,76	2,06	1,50	0,24	0,71
DK	6,43	4,78	12,28	0,25	3,32	1,26	0,65	1,35
DE	10,32	2,52	9,42	1,73	3,33	0,92	0,50	0,19
IE	5,29	0,75	4,21	0,35	1,31	0,77	0,54	0,10
ES	6,46	1,63	9,92	2,31	1,32	1,69	0,11	0,23
FR	8,95	2,02	12,61	1,61	2,28	1,89	0,69	1,18
IT	6,44	1,58	13,94	2,59	1,14	1,56	0,03	0,98
LU	5,62	2,54	7,12	1,56	3,33	0,59	0,08	0,54
NL	9,37	2,50	10,26	0,95	1,22	0,84	0,44	1,35
FI	6,76	2,83	12,87	0,77	2,97	1,64	0,88	0,85
SE	7,50	2,63	12,04	0,25	2,89	0,79	0,38	0,68

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

Tabel 8 toont ons het gewicht dat elke functie in de verschillende lidstaten van de Europese Unie vertegenwoordigt. Ons land zit in 2019 boven het Europees gemiddelde (EU27), behalve voor de functies Ziekte/Geneeskundige verzorging, Gezin/Kinderen en Huisvesting.

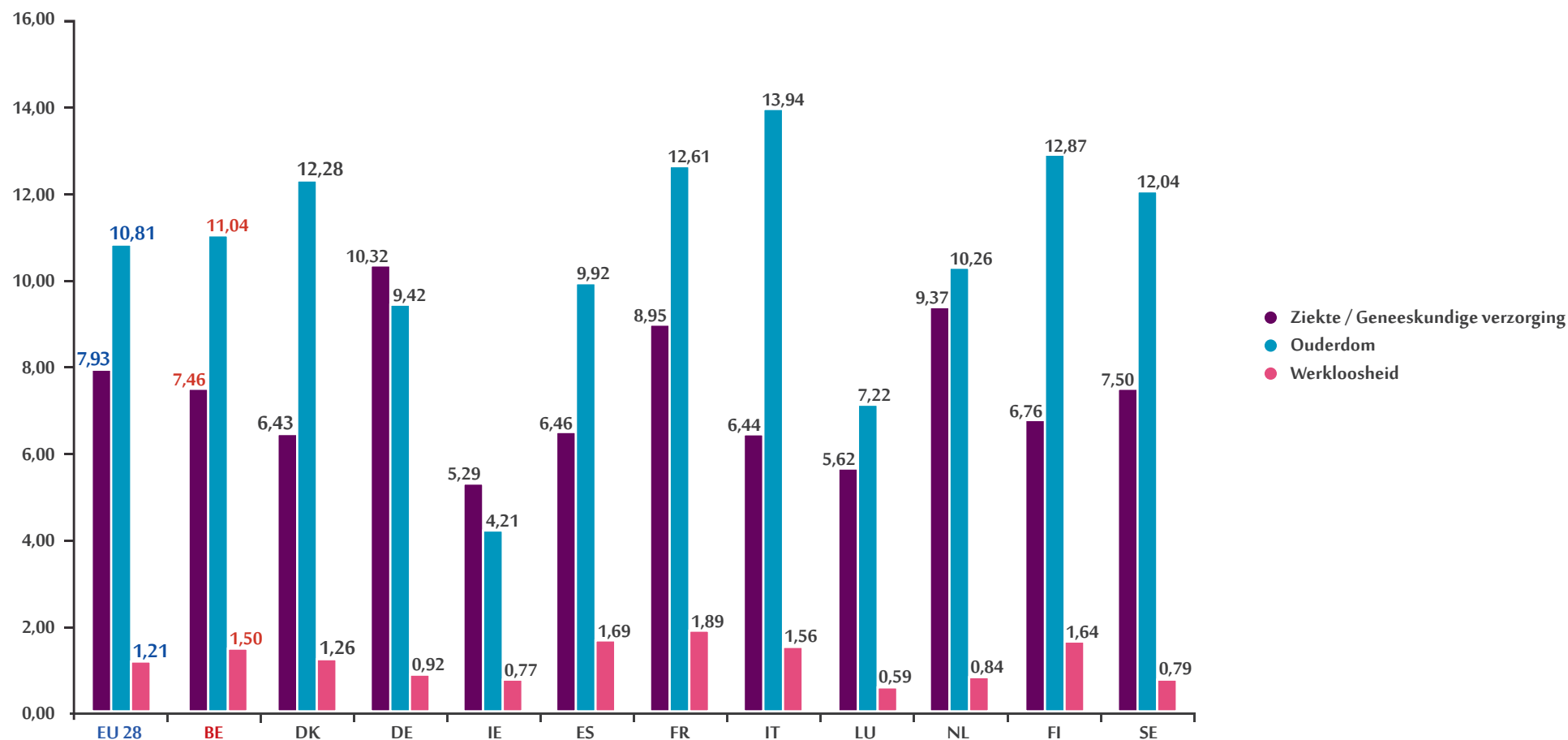
De uitgaven voor de functie Ouderdom zijn bijzonder hoog in Italië, Frankrijk, Finland, Zweden en Denemarken. In België liggen deze uitgaven (11,04% van het bbp) net boven het Europese gemiddelde van 10,81% van het bbp voor 2019.

Voor de functie Werkloosheid liggen België, Frankrijk, Spanje, Italië en Finland ver boven het Europese gemiddelde.

In België houden deze hoge uitgaven voor de functie Werkloosheid ook verband met de duur van de werkloosheidsuitkeringen, maar doorheen de tijd zien we een daling van de werkloosheidsuitgaven per jaar als percentage van het bbp. Dit percentage is gedaald van 1,77% in 2018 naar 1% van het bbp in 2019.

De daling van de werkloosheidsuitgaven in de afgelopen jaren is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de daling van het aantal begunstigden, de begrotingsmaatregelen die de regering in de afgelopen jaren heeft genomen (aanpassing van het recht op inschakelingsuitkeringen, verlaging van het percentage en beperking van het aantal dagen tijdelijke werkloosheid, versnelling van de degressiviteit van de uitkeringen, enz. Dit is het gevolg van een methodologische herziening in 2017 waarbij bepaalde uitgaven (dienstencheques, loopbaanonderbrekingen, tijds kredieten en andere uitgaven) uit de werkloosheidsuitkeringen zijn verwijderd omdat ze niet binnen het toepassingsgebied van ESSOBOS vallen, maar die voorheen wel als ESSOBOS-gegevens werden geregistreerd.

Figuur 6: Verdeling van de sociale prestaties die verband houden met de functies Ziekte/Geneeskundige verzorging, Ouderdom en Werkloosheid in percentage van het bbp in 2019

Tabel 9: Sociale prestaties in percentage van het totaal van de sociale prestaties in 2019

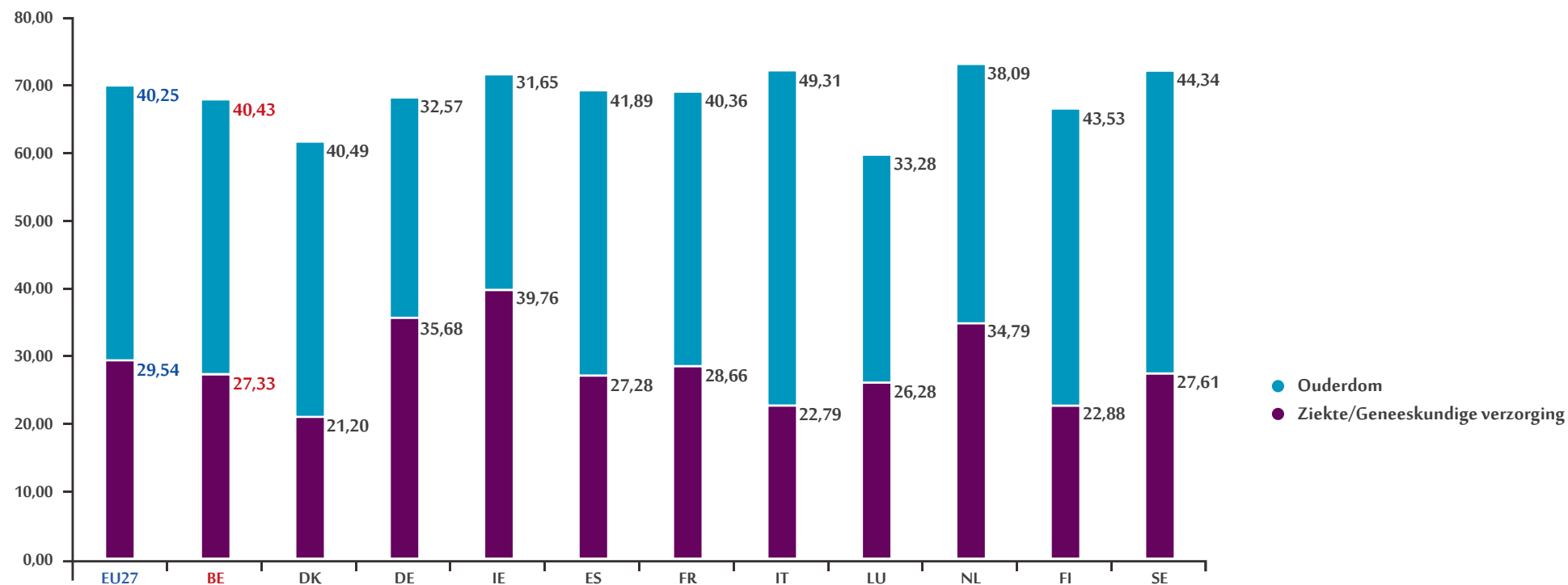
	Ziekte / Geneeskundige verzorging	Invaliditeit	Ouderdom	Overleving	Gezin / Kinderen	Werkloosheid	Huisvesting	Sociale uitsluiting
EU27	29,54	7,62	40,25	6,04	8,37	4,52	1,34	2,32
BE	27,33	9,28	40,43	6,45	7,56	5,48	0,86	2,60
DK	21,20	15,77	40,49	0,82	10,94	4,16	2,16	4,46
DE	35,68	8,72	32,57	5,98	11,51	3,17	1,72	0,66
IE	39,76	5,62	31,65	2,59	9,84	5,79	4,04	0,71
ES	27,28	6,88	41,89	9,75	5,59	7,15	0,47	0,99
FR	28,66	6,46	40,36	5,16	7,31	6,06	2,21	3,77
IT	22,79	5,61	49,31	9,17	4,03	5,51	0,12	3,47
LU	26,28	11,89	33,28	7,30	15,58	2,78	0,38	2,52
NL	34,79	9,29	38,09	3,54	4,55	3,11	1,62	5,01
FI	22,88	9,56	43,53	2,60	10,04	5,54	2,97	2,88
SE	27,61	9,70	44,34	0,91	10,64	2,90	1,39	2,52

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

Tabel 9 geeft het aandeel weer dat elke functie vertegenwoordigt in het totaal van de prestaties. De prestaties in verband met ouderdom vormen het grootste deel van de sociale prestaties. Daarna volgen de prestaties i.v.m. ziekte en geneeskundige verzorging.

Figuur 7: Verdeling van de sociale prestaties die verband houden met de functies Ziekte/Geneeskundige verzorging en Ouderdom in percentage van het totaal van de prestaties in 2019

Bron: Eurostat / FOD Sociale Zekerheid

Figuur 7 toont ons dat de prestaties voor Ouderdom en Ziekte/Geneeskundige verzorging meer dan de helft van het totaal van de prestaties vertegenwoordigen. Het Europese gemiddelde (voor de EU27) bedraagt 69,79% van het totaal van de prestaties. Sommige landen zoals Ierland, Italië, Nederland of Zweden, vertegenwoordigen deze prestaties meer dan 70% van het totaal van de prestaties. België zit met 67,76% onder het Europese gemiddelde.

Afkortingen

bbp: Bruto binnenlands product

ESSOBS: Europees systeem van geïntegreerde statistieken voor de sociale bescherming

EUROSTAT: Statistisch bureau van de Europese Unie

FOD: Federale Overheidsdienst

TSI: Totaal van de sociale inkomsten

TSP: Totaal van de sociale prestaties

TSU: Totaal van de sociale uitgaven

EU: Europese Unie

EU27: de 27 landen van de Europese Unie (België, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Finland, Denemarken, Zweden, Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije, Roemenië en Kroatië)

AT: Oostenrijk

BE: België

BG: Bulgarije

CY: Cyprus

CZ: Tsjechische Republiek

HR: Kroatië

DE: Duitsland

DK: Denemarken

EL: Griekenland

ES: Spanje

EE: Estland

FI: Finland

FR: Frankrijk

HU: Hongarije

IE: Ierland

IT: Italië

LV: Letland

LT: Litouwen

LU: Luxemburg

MT: Malta

PL: Polen

PT: Portugal

NL: Nederland

RO: Roemenië

SE: Zweden

SK: Slowakije

SI: Slovenië

UK: Verenigd Koninkrijk

Lijst van de tabellen

Tabel 1: Bedragen van de Belgische inkomsten voor sociale bescherming in 2020	08
Tabel 2: Sociale uitgaven van België in 2020	10
Tabel 3: Bedragen van de sociale prestaties per risico in 2020	11
Tabel 4: Contante prestaties en in natura in 2020	13
Tabel 5: Sociale prestaties van 2016 tot 2021 (in miljoen euro)	15
Tabel 6: Inkomsten voor sociale bescherming per type in % van het bbp en in % van het totaal van de sociale inkomsten (TSI) in 2019	17
Tabel 7: Structuur van de uitgaven voor sociale bescherming en 2019	19
Tabel 8: Sociale prestaties in percentage van het bbp in 2019	21
Tabel 9: Sociale prestaties in percentage van het totaal van de sociale prestaties in 2019	23

Lijst van de figuren

Figuur 1: Verdeling van de socialebeschermingsinkomsten in 2020 (in miljoen euro)	09
Figuur 2: Sociale risico's in percentage van het bbp in 2020	12
Figuur 3: Aandeel van de contante prestaties en in natura (in % van het totaal van de prestaties) in 2020	14
Figuur 4: Verdeling inkomsten voor sociale bescherming in % van het bbp in 2019 in EU	18
Figuur 5: Sociale uitgaven in % van het bbp in 2019	20
Figuur 6: Verdeling van de sociale prestaties die verband houden met de functies Ziekte / Geneeskundige verzorging, Ouderdom en Werkloosheid in percentage van het bbp in 2019	22
Figuur 7: Verdeling van de sociale prestaties die verband houden met de functies Ziekte / Geneeskundige verzorging en Ouderdom in percentage van het totaal van de sociale prestaties in 2019	24

Bibliografie

- Alles wat je altijd al wilde weten over de sociale zekerheid.
- ESSOBS-handleiding, Eurostat, 2008.

Websites

<http://ec.europa.eu/eurostat/fr/data/database>
<https://socialsecurity.belgium.be/nl/cijfers-van-sociale-bescherming/statistieken-sociale-bescherming/europees-systeem-statistieken-sociale-bescherming>
<https://socialsecurity.belgium.be/nl/publicaties/alles-wat-je-altijd-al-wilde-weten-over-de-sociale-zekerheid>
https://www.rva.be/sites/default/files/assets/publications/Rapport_Annuel/2020/Rapport_annuel_NL_Vol2bis.pdf

© 2022

FOD Sociale Zekerheid

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 135
1000 Brussel
socialsecurity.belgium.be
dgBeSoC-contact@minsoc.fed.be

Wettelijk depot elektronische versie

D 2022/10.770/46

Verantwoordelijke uitgever

Peter Samyn

Redactie

Christel Nuyens, Dirk Moens & Michel Mingiedi

Eindredactie

DG Analyse & Monitoring

Vertaling

Vertaaldienst

Opmaak

Dienst Communicatie